

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА ХІІІ ◊ БРОЈ 262. ◊ 10. ОКТОБАР 1984.

ЦИЈЕНА 10 ДИНАРА

ОПШТИНСКИ КОМИТЕТ СК О ДОСАДАШЊЕМ ТОКУ ОПШТЕПАРТИЈСКЕ РАСПРАВЕ

РИЈЕЧ РАДНИКА МАЛО СЕ ЧУЈЕ

Почетком октобра одржана је сједница Општинског комитета Савеза комуниста Будве у чијем раду су учествовали чланови радне групе Централног комитета СК Црне Горе Слободан Филиповић и Оља Јумовић. Разматран је досадашњи ток и садржај расправе поводом Предлога закључака 13. сједнице ЦК СКЈ, а било је ријечи о и о остваривању ставова Општинског комитета у вези са задацима комуниста на заштити друштвене имовине и друштвених интереса.

РЕКЛИ СУ

СЛОВОДАН ФИЛИПОВИЋ: Доста брзо сте дефинисали задатке који стоје пред партијским чланством ваше комуне. Ефекти у расправи нису увијек на нивоу програма који су урађени. Међутим, не треба очекивати да се једном акцијом све ријеши. Има времена за понављање састанака, како би они дали резултате. Пред сједништво Општинског комитета са радним групама мора брзо имати снимљену ситуацију у свим основним организацијама СК. Важно је изборити се за конкретизацију проблема, јер без тога нема битнијих промјена у основним организацијама СК.

УРОШ ЗЕНОВИЋ: Састанци се и даље одржавају на старији начин. Кворум је често обезбиђен, али је доста оних који одсуствују. Дискутанти су познати — они који увијек говоре и сада су грађани, док је доста „хутора“. Изостала је прича о томе зашто се скривају приходи од издавања креита, зашто је његос било више непријављених туриста него икада раније, зашто контроли измичу викендацији, радничка одмаралишта...

ТРИПКО МАТОВИЋ: У колективу „Праха“ у Бечићима изостала је самокритика па ће састанак бити поновљен. У ООСК Мјесне заједнице у Бечићима изостала је дискусија о туристичкој сезони, дивљој градњи, узурпацијама, утји пореза и другим слабостима.

НИКОЛА КРАПОВИЋ: Моја оцјена досадашњег тока расправе није повољна. Састанци су непријатељски, расправа се свори на отварање и вођење састанка. Нема анализа проблема, а тамо где има слабости, за њих се траже оправдања. Дискутују мањим директорима и другим члановима пословодних органа, док се ријеч радника мало чује.

БОЖЕНА ЈЕЛУШИЋ: Анализе досадашњег рада (изненађе је примјер „Јадрана“) су површије дискусије разводњене и правда шке. Директори су много гласнији од радника који или тек понешто кажу или чује. Код избора секретара и секретаријата ООСК требало је водити више рачуна.

Слободан Филиповић и Оља Јумовић. Разматран је досадашњи ток и садржај расправе поводом Предлога закључака 13. сједнице ЦК СКЈ, а било је ријечи о и о остваривању ставова Општинског комитета у вези са задацима комуниста на заштити друштвене имовине и друштвених интереса.

Једна од оцјена изречених на овом скупу је да се општепартијска расправа у основним организацијама до ста успјешно одвија. У већини организација она је схваћена као прилика за са мокритичко вредновање домаћа, указивање на пропусте и утврђивање наредних задатака комуниста. По ријечима Владе Дулетића, секретара Предсједништва Општинског комитета, који је поднисао уводно излагање, оцјењују се позитивни резултати, али се указује и на слабости у раду, које произишу првенствено из неадекватне идејно-политичке оспособљености и недовољне акционе борбености и истрајности у развијању система социјалистичког самоуправљања и практичном остваривању по политичке економске стабилизације.

Расправа поводом Предлога закључака показује да се основне организације често приближују парцијалним и тренутним интересима своје ООУР, губећи осјећај за целину интереса радничке класе. У организацијама удржаног рада, које успјешно послују, присутна је атмосфера самозадовољства, тако да је њихова пажња више усредређена како да се задржи постојеће стање, не-

го како да се стално унапређује пословна ефикасност.

Дулетић је истакао да је критика, најчешће уопштена — у стилу: „Држите лопова!“, док изостаје оно: „Ево лопова“. Код дијела грађана, па и појединих члана СК присутни су елементи малограђанске идеологије и морала. Нерад је добио широке размјере, продубљују се социјалне разлике и имовинске предности, а друштво не предузима ефикасне мјере за пресијецање тих појава. У садашњим усlovима курсне разлике и високе каматне стопе врше прерасподјелу дохотка у корист већ обогаћеног слоја људи — власника некретнина, девизних и динарских штедних улога и других материјалних вриједности, тако да се све више потврђује крилатица да се не живи од рада него од зараде. По ријечима секретара Дулетића, међу носиоцима разних дешавају се и знатан број чланова СК против којих се у многим срединама не предузимају одговарајуће мјере.

Говорећи о томе како треба даље водити акцију, Дулетић је рекао да из мноштва идејно-политичких питања, која су — у досадашњем току расправе покренута, треба излучити она текишина која изражавају реалне интересе и потребе комуниста, радних људи, омладине и грађана и на њима усредсредити даљу акцију. У цену пажње треба да се нађу: досједно и ефикасно остваривање Дугорочног програма економске стабилизације, јачање самоуправљања и са-

(Наставак на 3. страни)

ОБАВЈЕШТЕЊЕ О ПОДНОШЕЊУ ПРЕДЛОГА ЗА ДОДЈЕЉИВАЊЕ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ

Новембарска награда, као посебно друштвено признање, додјељује се сваке пете године, поводом 22. новембра — Дане ослобођења општине, за изузетне заслуге и резултате у области друштвеног, политичког и привредног развоја.

Награда се додјељује организацијама удржаног рада, радним и другим заједницама, друштвено-политичким организацијама, друштвима, удружењима и појединцима.

Предлог за додјељивање награде могу дати организације удржаног рада, радне и друге заједнице, друштвено-политичке организације, друштва, удружења и појединци.

Одлуку о додјељивању награде доноси Жири, којег именује Скупштина општине Будва.

Образложени предлоги за додјељивање Новембарске награде подносе се Скупштини општине Будва — Жирију за додјељивање Новембарске награде — до 1. новембра 1984. године. Предлоги обухватају период од 22. новембра 1981. до 22. новембра 1984. год.

Радни људи и грађани општине Будва — ни пионире нису изостали — међу првима су се одавали позиву са Копаоника и упутили помоћ за пострадале од катастрофалног земљотреса

ЧЕТРДЕСЕТ ГОДИНА ПРВЕ БОКЕЉСКЕ НОУ БРИГАДЕ

Славимо га на домаку Боре, Лапчића и Брајића, где су се, на позив КИЈ, огласиле прве пушке 13-јулског устанка овога краја...

Истакавши да је формирање бригаде плод трогодишње борбе и заједничких у

Поводом јубилеја Бокељске бригаде, борцима који су се окупили у Будви стигао је поздравни телеграм команданта Војног подручја Титоград, генерал-мајора Конрада Колшека.

На скупу је прочитан поздравни телеграм омладине и бораца општине Будва, Тиват, Котор и Херцег-Нови упућен Предсједништву СФРЈ и Предсједништву ЦК СКЈ.

Поводом свечаности адмирал Бокељске морнарице Даро Петковић уручио је монографије морнарице Божију Јовановићу и Душану Љијешевићу.

спјеха народнослободилачког покрета, Јовановић је рекао да је бригада на дан формирања имала у свом саставу четири батаљона са близу 800, а послије само мјесец дана борби на тлу Боке бројала је преко 1500 бораца и старјеница. Говорио је затим о борбеном путу који је започео нападом на фронту Конавље — Црквице — Драгаљ, о великој (Наставак на 2. страни)

Свечано је прослављена 40-годишњица Прве бокељске бригаде

(Наставак са 1. стране)
бици на Леденицама, о учешћу бригаде у ослобођању многих мјеста у Боки, затим Даниловграда, Спужа, Подгорица и Колашина, о борбама на Јабуци, Каменој гори, Ђурђевића врху и Пријепољу. Посебно је истакао поход на Косово, где је ова бригада заједно с другим јединицама народноослободилачке војске готово цијеле 1945. разбијала контрареволуционарне снаге.

На збору је потом говорио предсједник СУБНОР-а Црне Горе Душан-Дабо Асановић

новић, који је, између осталих, рекао:

— На Црногорском приморју постојао је непрекидан и снажан револуционарни покрет. На таквим традицијама букину је Тринаестојулски устанак из којег су израсли Орјенски партизански баталјон и друге организоване јединице НОВЈ, чиме су створени услови за формирање Прве бокељске бригаде... Иако једна од најмлађих бригада народноослободилачке војске, она је прошла славни ратни пут, задала снажне ударце непријатељу и учествовала

Послије 40 година у строју Прве бокељске бригаде

Поздравни телеграм

Борци омладина, радни људи, грађани општина Херцег-Нови, Тиват, Котор и Будва, упутили су са прославе четрдесетогодишњицу постојања Прве бокељске народноослободилачке ударне бригаде, Предсједништву СФРЈ и ЦК СКЈ поздравни телеграм у коме се, између остalog, каже:

„... Млади данас не јуришају на бункере. Наше оружје је књига, машина и младост, али у нашим венама тече крв предака — хероја и неустрашивих бораца за слободу, мир и боље сјутра. Борци наших славних јединица и Бригаде чији јубилеј прослављамо, служе нам за примјер и путоказ. Они у нама гледају себе и своје другове с којима другују још једино у сјећањима и сновима.“

Пред нама је још много борби за болу и свјетлију будућност наше земље. Ми градимо социјализам и, ако буде требало, ми ћemo животима бранити нашу земљу и крвљу својом „понедељнике и уторнике претварати у празнике слободарства и слободе“. Зато данас, у овом свечаном тренутку, из дреће Будве упућујемо завјет Предсједништву СФРЈ и Централном комитету СКЈ да ћemo смјело и узdigнута чела корачати стазама које су утрли наши преци, борци за права човјека, да ћemo поносно сlijediti пут највећег сина наших народа, Јосипа Броза Тита, да ћemo самопријегорно градити нашу домовину, братску јединицу свих наших народа и народности, и учинити све да она незадржivo расте, напредује и цвјета.“

у ослобођењу многих наших мјеста и крајева. Састављена од припадника више народа и народности, Прва бокељска бригада је била ковачница братства и јединства, симбол наше борбе и љугословенства.

Истакавши да вријеме револуције није прошло, да она није камени споменик, нити музеј којима треба да се дивимо, Асановић је рекао:

— Наш развијак није одолио бројним девијацијама чије су последице повећање социјалних разлика, бogaћење на рачун друштва, најтаки на друштвену имовину, нерад, недисциплина и ерозија морала. Све то представља атак на нашу револуцију, па социјалистички самоуправни систем, чије посљедице највише трпи радничка класа. У борби про-

тив таквих слабости наше друштво полаже испит пред историјом, особито пред свијетским ликовима бораца који су положили животе за нашу данашњицу и сјутрашњицу. Савез комуниста и друге организоване снаге морaju учинити све да се даљом револуционарном акцијом мијења такво стање.

Говорећи о томе да су бројне слабости у нашем друштву посљедица кризе морала, да је ориједило дјеловање личним примјером, да се гаји култ лаког и лијепог живота без много рада, што треба мијењати, Асановић је завршио ријечима:

— Најновија економска кретања и понашања у највећој земљи посебно у светској и живој активности послије 13. сједнице ЦК СКЈ, ујеђавају нас да излази и да га мора бити.

Наш пут је јасан: то је Титов пут изградње самоуправног социјализма, то је пут братства и јединства, пут рада, то је пут југословенског социјалистичког патриотизма. Већег запошљавања младих људи, пут несврстаје југословенске политике — дољећности тековинама Народноослободилачке борбе и револуције. Наша историја, посебно историја НОР-а и револуције, учи нас да смо и у најтежим ситуацијама побјеђивали и налазили излазе и рјешења. Увијек када смо били јединствени, одлучни и смјели.“

У културно-умјетничком програму учествовао је КУД „Кањош“ а прославу је увеличало учешће одреда Бокељске морнарице.

С. Грегорић

Послије напорних и же стоких борби, битка за Леденице и околна утврђења окончана је 18. новембра 1944. године у предвечерје. Освајањем Леденица ослобођен је практично и читав Бококоторски залив. Задржавање њемачких снага у рејону Залива није имало више никакве сврхе, па су се посадне јединице, уз рушење путева, повлачиле и из других утврђења Залива ка југу Црногорског приморја.

Борци Бокељске и Друге далматинске, а у Херцег-Новом и Десете херцеговачке бригаде, послије четвртогодишње фашистичке окупације, донијели су коначну слободу народу ових крајева. Од 19. до 21. новембра ослобођена је читава Бока, 22. новембра Будва, 24. Бар и 26. Улцињ. Тог дана јединице Бокељске бригаде сурсреле су се на ријеци Бојани с јединицама Народноослободилачке војске Албаније. Тако је у двоме сечним борбама био у потпуности извршен задатак ко-

БОКА ЈЕ СЛОБОДНА

(ИЗ КЊИГЕ „ЛЕДЕНИЦЕ“ ЈОВА МИХАЉЕВИЋА)

ји су имале јединице Приморске оперативне групе.

У живавим и оштром борбама, које је водила Бокељска бригада за ослобођење Боке и Црногорског приморја, погинуло је 270 њемачких војника и 127 четника, рањено је 256 њемаца и 11 четника и заробљено 342 њемаца и 577 четника. Бригада је заплијенила два топа, четири минобаџача, 50 митраљеза и пушкомитраљеза, на стотине пушака, аутомата и пиштола, много мунције и разне ратне опреме. Уз стечено искуство, то заплијење је ојачали ударну моћ Бригаде и оспособили је за извршење још тежих задатака.

Мајор њемачке војске Бехма у свом дневнику, који је као телеграфиста у диви

зији водио, убиљежио је поред осталог:

„18. новембра 1944. године...

Ситуација на простору Рисна и даље неизвесна. Снабдијевање из Леденица и транспортуванje рањеника, због артиљеријске ватре и минираних друмова, немогуће.

20. новембра 1944...

Упориште Леденице изгубљено је због оскудице мунције. Сви покушали да се мунција и храна дотуре до

Леденица већ неколико дана на успијевају. Комунистима је успјело да ово упориште савладају и да побију цјелокупну посаду, сем је дног наредника који је успио да побије, и да о овоме извијести. На простору Рисна наизмјеничне борбе. Главнина 334, grenadijerskog пуков разбијена. Напади у циљу растрећења нијесу успјели...

Ни губици ослободилаца нису били мали. Поред жрта из Десете херцеговачке, из Друге далматинске пролетарске бригаде у овим борбама дало је своје животе и било рањено 120, док је из Бокељске погинуло 81, а рањено 145 бораца и руководилаца. Од тога је само у борби на

Леденицима погинуло 42, а рањено око 120 бораца.

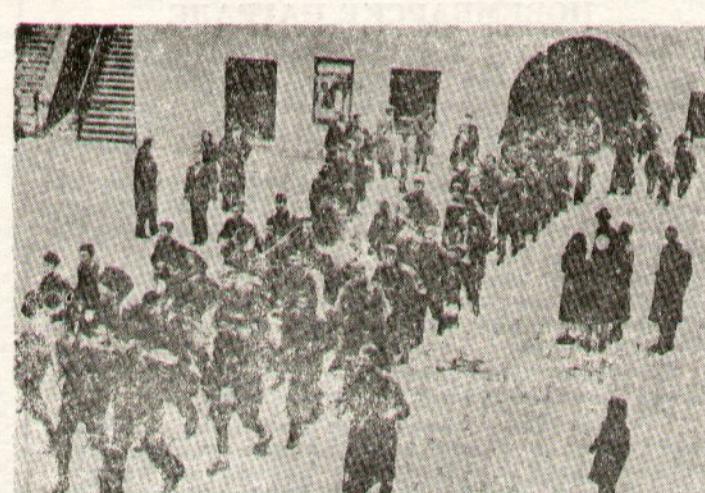
Овим поразом непријатељ је био принуђен да мијења правац повлачења који су му наметнули борци Титове армије. Уместо да по служе као претходница и обезбеђење својих колона да се извuku с немирног Балкана, остати њемачких јединица из Боке и Приморја, журили су у супротном правцу, опет према југу, ка Албанији, да би се с главнином снага пробили од Скадра према Подгорици и даље. Већјали су, остављајући за собом празне магацине и складишта, напуштене топове и заришта минираних фабрика, мостова...

Пред повлачење најтеже посљедице оставили су у Рисну. Вијес због пораза у рејону Леденица искали су на недужно становништво овог града. По улицама, кућама и у збјегу изнад града поубијали су 41 особу, претежно дјецу, жене и стаце, а породице Стијеповић, Бјеладиновић, Вивовић и друге све до једнога. Уз то, деморили су и оштетили тек довршну зграду болнице и више других објеката.

Бока је, напокон, слободна. Њеном обалом, њеним друмовима, улицама њених грађева и села, уместо окупатора и домаћих издајника, марширали су уз пјесму слободе борци Бокељске и других бригада.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциски колегијум. Главни и одговорни уредник: Владимира Станишић. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-194 — Ерј жијро-рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарска радна организација „Обод“ — Цетиње — Претпилота: годишњи 350 дина; за иностранство 10 долара. — Рукописи се не враћају

Прва бокељска у ослобођеном Котору

РАСПРАВА О ПРЕДЛОГУ ЗАКЉУЧАКА 13. СЈЕДНИЦЕ ЦЕНТРАЛНОГ КОМИТЕТА СКЈ

Годинама не радимо добро Једино су дискутсвали директори

— Годинама говоримо како ми комунисти радимо до број, али — није тако. Нема отворене критике и самокритике, нема оних другарских разговора, кроз које једни другима указујемо на пропусте у раду и извршавању постављених задатака и обавеза — рекао је секретар Основне организације СК „Вечитика плажа“ Љубо Васовић. Он је, даље, истакао да у овом угоститељском колективу више не смије да се догађа да комунисти говоре само онда када су у питању лични интереси. Сматра да се у превазилажењу економских тешкоћа много неће постићи ако се не буде разговарало конкретно и ако се отворено не укаже на оне који не корачају у строју. — На предстојећим састанцима у разговорима посебну пажњу посветићемо неријешеним питањима у раду на заједничству „Монтенегротуриста“. Тражићемо да се најкасније до краја ове године ураде и усвоје правилници, који те односе треба да поставе на самоуправним и доходовним односима, — рекао је Васовић.

У раду Комунално-стамбене организације „Јужни Јадран“, у којој има пет основних организација удржавног рада, има доста неријешених проблема. Зна се који су и каквих су димензија и профила, зна се од којег је значаја и важности ово заједништво за Будву и туризам као основу при вређивања, а тиме и живљења, али се они недопусти бој споро рјешавају. Неопходне су, како се наглашава, и одређене организационе промјене унутар радне организације — смањење броја основних организација са циљем што бољег извршавања постављених задатака.

— Неопходно је да наредни разговори буду конкретни и да представљају мо-

тив за доношење акционих програма и закључака за будући рад — истакла је секретар ООСК РО „Јужни Јадран“ Рајка Ђуровић.

САСТАНЦИ НЕПРИПРЕМЉЕНИ

Предсједништво Општинског комитета Савеза комуниста анализирало је активност осnovnih организација око разматрања Предлога закључака 13. сједнице ЦК СКЈ о остваривању водеће улоге СКЈ и јачању његовог идејног и акционог јединства. Утисак је да већина састанака није била припремљена, па ће се тражити да се „поправни“ састанци одрже у „Новогради“, „Водоводу“, Дому здравља, Основној школи, „Монтенегроекспресу“, Радној заједници заједничких служби „Монтенегротуриста“ и ОУР „Хотели бечичка плажа“.

У многим организацијама улога секретара свела се на то да састанке отворе и закључе, а дискутовали су, по правилу, руководећи људи у основним организацијама удржавног рада. Закључак је да секретари нису поштавали договор у Општинском комитету Савеза комуниста. За борављења је обавеза око израде предлога акционих програма, а тамо где је та обавеза извршена, учињена је нестручно.

У неким основним организацијама „расправа“ се свела на читање Предлога закључака 13. сједнице. Владо Дулетић примијетио је да у дискусијама учествује мањи број чланова организације, као и да су записници са састанака површи и штури, те да се из њих не може видети чиме је у дискусији посвећена посебна пажња.

Предсједништво Општинског комитета Савеза комуниста је оцјенило да је у

основној организацији Савеза комуниста „Словенска плажа“ први састанак био врло успјешан и да се на њему отворено расправљало о проблемима у раду удржавних функција „Монтенегротуриста“.

Проблема у раду заједништва „Монтенегротуриста“ има поприлично и они су добро познати јавности. Расправа о Предлогу закључака 13. сједнице ЦК СКЈ била је прилика да се о њима говори конкретно и одговорно, али је, на жалост, она

изостала. У раду састанка учествовали су Слободан Филиповић и Оља Ђумовић, чланови ЦК СК Ћиће Горе и уједно чланови радне групе Централног комитета, задужене да прати општепартијску дебату о примјени Предлога закључака у овој

Састанак није био припремљен како треба и како се очекивало. Изостало је уврдно излагање, а једини дискутенти били су директори! Није се конкретно и отворено разговарало о одавно пријутим слабостима у раду ове организације. Иначе, пошто су они појављивани „маркирани“, постала је партијска обавеза да се приступи разјашњавању „Гордијевог чвора“ званог „Монтенегротурист“. На жалост, таква спремност није показана, па није чудно што тржишни и други инспектори у овом колективу проводе дане и ноћи.

— Били смо нијеми посматрачи свега што се дожијало, о појединачно и колективној одговорности нико никада расправљали, а због нељубазног односа и других „ситница“ у раду продавача и другог особља у продавницама и супермаркетима нико није позиван на одговорност, рекао је Крсто Лазовић.

— Доведени смо у тешку ситуацију, а нико да нам каже ко нас је у тако нешто уважио — ријечи су Вукаши на Перовића.

Руководилац Радне заједнице заједничких служби, сада в. д. директор „Јадран“, Далибор Антоњоли (против досадашњег генералног директора, Андрије Араповића, води се кривичан поступак) каже да у колективу влада неповјерење у реализацији шефова — пословође. Не може се утврдити колико све ко дугује овој организацији, јер референти фактуре држе у фијокама столова и не прослеђују их правовремено!

— Шефови самопослуга држе робу у магацинима уместо да је нуде потрошачима. Чекају, изгледа, „својих пет минута“ — рекао је, даље, он.

Посебне замјерке упућују се на рад доскорашњег генералног директора Андрије Араповића. Обављао је и дужност комерцијалног директора и ријетко се договорао са најближим сарадницима. На службеном путу боравио је и по двадесет дана мјесечно, и, поред упозорења, извјештаје са службеног пута није подносио!

— На двадесет одсто по слова које је Араповић склашао, губили смо! Он, комерцијални и финансијски директор у посљедње пола године, нису сјели да поразговарају и договоре се како ће даље — изјавио је Драган Милић.

— Добро смо знали доста тога што нам у раду смета, али ништа чисто предузимали да се стање поправи. Могла сам, и требала, да, као одговорно лице за послове финансije, многе радње и понашања спријечим, али, ето, то нисам урадила — рекла је Милена Марковић.

С. Грегорић

Д. Новаковић

Одговор није дат ни на питање Уроша Зеновића, предсједника Општинског комитета Савеза комуниста, да ли је заведена финансијска дисциплина унутар „Монтенегротуриста“, што је, као проблем у раду, још појављено уочено. Није одговорено ни на његово друго питање: где су програми за боље ко-ришћење капацитета, а тиме и повећање дохотка?

Узимајући ријеч у расправи, члан Централног комитета Савеза комуниста Ћиће Горе Слободан Филиповић је истакао да основна организација Савеза комуниста Радне заједнице заједничких служби „Монтенегротуриста“ мора озбиљније да се позабави стањем и проблемима у овом заједништву. — Треба, у правом смислу ријечи, да постанете мозак Радне организације, а таквим радом, дјеловањем и понашањем од тога сте далеко, рекао је, из међу осталог, Филиповић.

Ријеч радника мало се чује

(Наставак са 1. стране)

моуправних друштвено-економских односа, борба за потпуни и ефикасни заштиту друштвене имовине и друштвених интереса и успостављање пуног идејно-политичког и акционог јединства.

Иако је акција СК на сужбијању, разобличавању и онемогућавању разних негативних појава и деформација национална највиша највиши подршку и опште одобравање јавности, организације и органи СК и други друштвени субјекти сучавају се с многим отпорима. Лични интереси, егоизам, ситијосопственичко понашање и елементи групно-својинске свјести и односа, као и опортунизам у редовима СК и коче акцију. Поред тога, неки државни и самоуправни органи нису до врло оспособљени да преузму дио обавеза, нити је код њих изражена спремност да се поведе одлучнија, организованија и интензивнија акција на отклањању девијантичким појавама. У многим срединама још увијек се описују

је стање, указује на значај акције и даје вербална подршка оцјенама и ставовима Треће сједнице ЦК СК Ћиће Горе и Општинске изборне конференције СК, али изостаје координирање активности свих организованих снага. Да би се стање мјештаја утврђени су на конкретни задаци који стоје пред комунистима наше општине. Активност на сужбијању узурпација друштвене имовине и отклањање других негативних појава мора бити добро припремљена и организована. Основне организације СК у свим срединама обавезне су да донесу оперативне програме рада са назнаком конкретних мјера и носијцима задатака. Организације и чланови СК у свим срединама морају обезбиједити да самоуправни, извршни и други органи предузму неопходне мјере у циљу спречавања сваког промета грађевинског земљишта, незаконитог промета грађевинског земљишта, нарушујућа урбанистичких планова и бесправне град-

ње. У закључцима стоји да комунисти који раде у организацијама управе морају убрзати рад на идентификацији узурпација друштвене имовине и друштвених интереса. Организације удржавног рада, СИЗ за изградњу и комуналну дјелатност и други друштвени субјекти који газдују друштвено имовином, морају у што краћем року завршити евидентирање и разграничење имовине од имовине у својини грађана и обезбиједити њену пуну заштиту. Мора се убрзати рад на ревизији Генералног урбанистичког плана. Неопходно је евидентирати станове у друштвеној имовини и предузети низ мјера ради заштите друштвене имовине и друштвених интереса. Предсједништво Општинског комитета СК ће иницирати пратити, координирати и критички анализаТИРТИ активност комуниста на сужбијању девијантичким појавама у друштву и о њему току и резултатима редовно информисати Општински комитет.

С. Грегорић

Д. Новаковић

ПОРЕЗ ОД ПРИВАТНИХ УГОСТИТЕЉА ЈОШ НИЈЕ НАПЛАЋЕН ЗА 1982. ГОДИНУ

Порез приватних угостила из наше општине још није измирен за 1982. годину, а ради се о суми од 30 милиона динара. Порез за 1983. годину још није разређан!

Приватни угостила су нездовољни висином пореза. Како смо сазнали, појединима је у 1982, у односу на претходну годину, повећан и до шест пута! Њих дводесетшестица су крајем септембра ангажовали Мирјану Станковић адвоката из Београда, да их заступа, и она је већ поднијела тужбу Уставном суду Југославије за оцјењивање уставности и законитости одредбе члана 150а Закона о измјенама и допунама Закона о порезима грађана СР Црне Горе. Она у тужби наводи да Закон који је ступио на снагу у Црној Гори 3. марта 1982. године отвара врата самовољи, злоупотреби, правној несигурности и нездовољству грађана. Тако — истиче она — Општина Будва није до нијела акт о начину вођења пословне евиденције код приватних угостила, па су они принуђени да то сами чине увођењем регистар-каса и издавањем рачуна издајака, иако Служба друштвених прихода није обавезна да такву евиденцију призна! Значи, водили или не водили евиденцију, прикупљали или не прикупљали доказе о промету јела и пића, приватни угостила не могу се заштитити од „самовоље“ оних који врше разрез пореза. Станковићева на води да су рјешења о пореској обавези за 1982. донијета тек у децембру 1983. године! Порез је разрезиван употребљивањем с угостиљским објектима који су у оквиру организација удруженог рада најуспјешније пословали. А Савезни закон прописује да су пословне књиге једини основ за утврђивање промета и дохвата, што значи да су нишавне све одредбе које су у супротности са Савезним законом, па и одредбе члана 150а Закона о измјенама и допунама Закона о порезима грађана.

С. Паповић

ПИСМА УРЕДНИШТВУ

ЈОШ О БОРБИ НА БРАЈИЋИМА

Друже Уредниче,

У листу „Приморске новине“, у бројевима 256. и 257. од 10. и 25. јула 1984. године објављен је напис аутора Недељка Дапчевића: „Борба на Брајићима“, Последњи мјесец дана, у броју 259. од 25. августа, у свом писму Уредништву, под насловом „Грешком изостављено“, Дапчевић врши „исправке“ у по гледу учешћа у борби појединих устаничких група, по себи из Паштровића и Мајине, а уз то даје структуру борбе на Брајићима по фазама, и у те „фазе“ лоцира разне јединице и групе. Врши то на такав начин да, бар када се ради о учешћу једног броја мајинских устаника (који су, условно речено, чинили једну групу) не одговара стварном стању, односно оном што је тога дана, 18. јула 1941. године, било и како је било. Наиме, аутор у поменутом напису уопште не помиње једну мајинску устаничку групу, а ка

сије, у „исправци“, „уводи“ је у борбу послије повлачења „моторизованог дијела које према Будви“, односно када је борба, као борба, практично била завршена, када је, како он каже, „настало чишћење и заробљавање непријатеља“. Изражавајући своје неслагање са аутором у овом детаљу борбе на Брајићима, осјећамо се дужним да — ради потпуније и објективније обавијештености — и читалача „Приморских новина“ и аутора написа — кажемо нешто посебно о тој „спорној“ групи мајинских устаника, њеном мјесту и учешћу у борби на Брајићима.

Устаници из Мајине, скоро искључиво из крајњих Мајина, налазе се већ од ноћи 13/14. јула на простору између Уништа и Стојановића, на положајима, врше омотање и очекују даља борба.

Изјутра 18. јула, кад је осмотрена италијанска мото-

ризована колона у кретању уз Кошљун и Мајине, образована је група од девет бораца, с пушкомитраљезом, и упућена ка Брајићима. У току њеног кретања у групу се укључио и један борац из Брајића. Познато је да је ова група бораца послајајући са горње, непосједнуте, стране цесте, у брајићском странама, и да је, дејствујући изленадно и ефикасно, срамјерно допринијела успјешној борби Подгорско-Томићког одреда и Брајићке чете с главним колоне и коначном поразу Италијана.

За разлику од те групе бораца, друга група мајинских устаника, за чудо непозната аутору написа у „Приморским новинама“, пошла је из истог рејона као и прва, али тек кад је отпочела борба с италијanskom kolonom. За кретање јој није требало много времена. Постала је по ложај на косама између Стојановића и Пиратиде. У првом моменту у групи је било

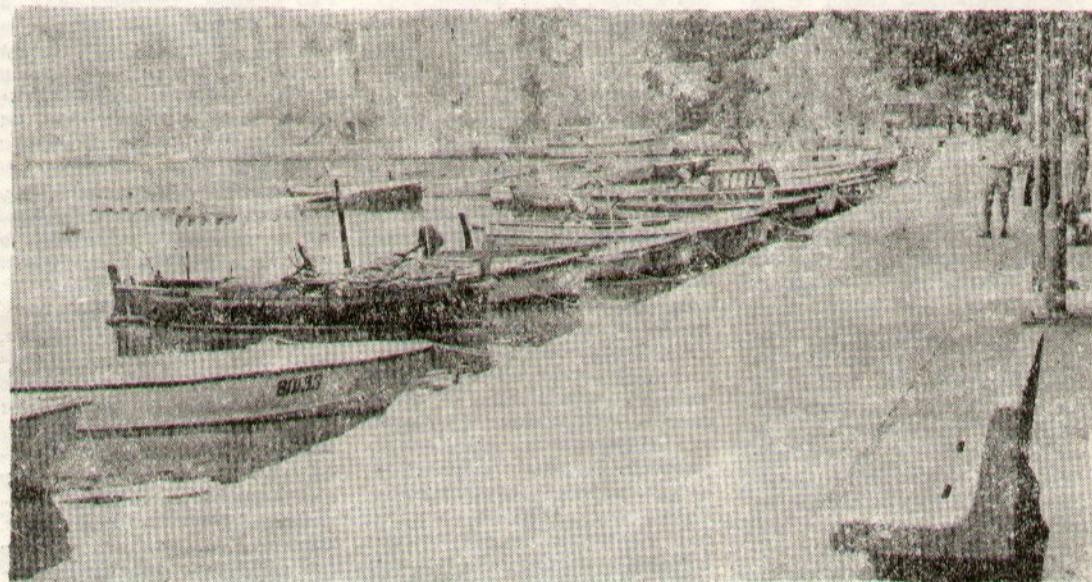
10—12 бораца, а нешто касније пристигло их је још десетак, а можда и више. Са сигурношћу се може рећи да је са ових положаја неколико часова дејствовало најмање 20 бораца. Они су усмjeravali vatru углавном на циљеве у рејону црвене цесте — Мартиновићи, где су се налазили, по нашем мишљењу, ватрени положаји дијелови непријатељске артиљерије и други дјелови. О дејству управо ове мајинске устаничке групе говори се и у неким писаним материјалима (види књигу „Клос“ аутора Влада Вујовића).

Аутор написа каже веома спликовито, а по нашем мишљењу и сасвим тачно, да је група бораца из Паштровића, изласком на Космач, „затворила елипсу око Италијана“. А каква би то била елипса, односно устаничко затворено дејство, с више страна, на издужену непријатељску колону кроз Брајиће, ако не би било партизана у дејству и с горње (сјеверо-западне) стране цесте, на читавој њеној дужини — од уласка до изласка из Брајића. Колико је нама познато, почев од положаја Подгорско-Томићког одреда на Змијој глави, пред целом италијанској колони, па до Пиратиде, с те горње стране цесте налазили су се и дејствовали само устаници из Мајине. Без њих, изласком на Космач, не би било могуће „затворити елипсу око Италијана“. Зато зачујује та кав превид аутора написа. Постоји толико тога што је за протеклих 40-ак година речено о борби на Брајићима, заиста није требало, на такав начин, опет стављати на дневни ред питање учења борбе. Било би боље, и за нас данас и за оне сутра, кад је ријеч о овој и другим борбама, да остане како је онда било, без обзира на то што бисмо сада жељели и како бисмо сада могли.

У напису је с правом наплашена улога и допринос Подгорско-Томићког одреда и Брајићке чете у борби и побједи на Брајићима. То, наравно, није и не може бити спорно. Веома би се погријешило, међутим, кад не бисмо цијенили, поготово кад бисмо заборавили учешће и допринос и других учесника борбе. Јер, зна се, у свакој борби драгоцен је сваки плога, па и сваки метак испаљен у бок, или у леђа и око леђа непријатеља. Зато је и борба и дивна побједа на Брајићима — уз сагледавање и уважавање и свих разлика — заједничко дјело свих њених учесника.

Аутор се, такође, извиђава што „због недостатка простора није био у могућности да објави имена свих учесника борбе на Брајићима.“ И ми бисмо могли, приближно тачно, сачинити списак учесника борбе из поменуте двије мајинске групе, али нећemo то да радимо, јер сматрамо да то није потребно и да то не би никоме и ничему користило.

Саво В. Станишић
Пеко Лујешевић
Јово И. Станишић

Завршена „Лука снов“

Још једна радна побједа: неимари „Пограда“ из Сплита предали су недавно на употребу градску луку која је у земљотресу 1979. године тешиоше ћијена и ван строја је била пуних пет година. Ту ристичка Будва добила је тиме још један нови објекат, необично важан за обогаћивање своје туристичке понуде. Поред простора за везивање чамаца, у луци ће убудуће моћи да пристају бродови мање и средње тонаже, а што је још важније, она је опремљена за прихватање јахти.

— Оцјена је да су радови на санацији и проширењу лuke обављени квалитетно, и сплитским грађевинарима, специјализованим за ову врсту послова, одате је пуно признање. — Истина, неки послови морају се дорадити, па остаје да се чин пресијеџају врпце, а тиме и званично пуштање лuke у експлатацију, накнадно обави — каже инжењер Мирослав Раденовић, који је у име инвеститора — Завода за изградњу — надзорио радове на овом за Будву важном објекту.

Шеф градилишта инжењер Катија Андријашевић истиче да је, поред санације првобитног дијела лuke, добијен нови акваторијум. У луци је раније било 150 везова за чамце, а сада их је 350. Добијено је осамдесет везова за јахте и инсталацији су уређаји за снабдијевање јахти струјом, водом и горивом, као и приклучци за телефоне. Инвестиција је била „тешка“ 150 милиона динара.

Представници инвеститора и извођача жале што,

НА ЈАДРАНСКОМ САЈМУ

Изложба земаља у развоју

На Јадранском сајму одржан је десета по реду изложба земаља у развоју. Представљене су Аргентина и Перу из Јужне Америке, Тунис, Либија и Нигерија из Африке, затим Шри Ланка, Бангладеш, Тајланд и Филипини са Далеког Истока и Кине.

Отварању изложбе присуствовали су амбасадори Кипра,

Туниса и Нигерије. У име Координационог одбора Привредне коморе за везе са иностранством изложбу је отворио секретар ЈУСУФ ХОЦИЋ. Гости су поздравили ВЛАДО ДУЛЕТИЋ, секретар Предсједништва ОК СК, и директор Јадранског сајма ЈАНКО РАЖНАТОВИЋ.

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ „КАДРОВИ РЕВОЛУЦИЈЕ“ АУТОРА МИЛИЈЕ СТАНИШИЋА

Без узора и незаобилазно дјело

Крајем септембра, у организацији Библиотеке Културног центра, промовисана је књига „Кадрови револуције“ нашег суграђанина Милије Станишића, генерал-потпуковника у пензији. О овом значајном дјелу говорили су др ЗОРАН ЛАКИЋ, др МИОМИР ДАШИЋ и аутор СТАНИШИЋ, а у дискусији су учествовали СВЕТОЗАР ВУКМАНОВИЋ ТЕМПО, МИРКО БУРИЋ, ЈОВО МИХАЉЕВИЋ и НЕДЈЕЉКО ДАПЧЕВИЋ.

ПОЈАВА СТАНИШИЋЕВЕ КЊИГЕ „Кадрови револуције“ пала је у вријеме када смо сучочени са све примјетнијом тенденцијом и агресивношћу обезврјеђивања токова и дometа југословенске револуције, почевши од улоге КПЈ, стратегије НОР, минимизирања одлука АВНОЈ-а, па до прецјењивања или умањивања доприноса поједињих народа и народности побједи револуције. Она је дошла у вријеме када се појављује много радова не само публицистичког и мемоарског жанра, него и оних с претензијама на научну историографију, а у којима се настоји по сваку цијену доказати да су републике, покрајине, па и ужа подручја (сваки град и крај) водили своју револуцију, а да је југословенска револуција само збир тих револуција, што је научно неодржivo. Ово дјело је, међутим, лишено свих тих искушења: његова садржина јавно покazuје да се ту говори о кадровима јединствене југословенске револуције, које је политичко и војно руководство НОР-а, зависно од услова и потреба, распоређивало на разне војне, политичке и друге дужности у све дјелове Југославије.

Посматрајући НОР и револуцију у Југославији, као јединствен феномен, Станишић је успио да покаже како су и колико кадрови — комунисти из Црне Горе допринојили кохерентности револуционарног процеса у земљи. Он у томе што су кадрови револуције разних националности војевали у свим дјеловима Југославије види суштину јединства револуционарног процеса који се одвијао у знаку борбе за национално и социјално ослобођење.

Станишићево је дјело, рекао бих, без узора. Његова историографска вриједност је велика из више разлога: доноси обиље података о руководећим ратницима — борцима НОР-а и револуције, уз знаљачке анализе и синтетизоване закључке о кадровској политици КПЈ; први пут на једном мјесту обрађује се знатан дио субјективних снага револуције; показује ширину НОР-а и револуције, њену националну и класну револуционарну садржину и дубину; говори снагом личности и аргумента о томе како се у ратним револуционарним условима градило братство и јединство, испољавала солидарност у међународним односима; илуструје кадровске потенцијале Црне Горе, интелектуалне способности и стручности и друге врлине комуниста. Ово дјело је незаобилазно и за спознају величине борбе и револуције коју је водила КПЈ од почетка устанка 1941. до побједоносног завршетка, 15. маја 1945. године.

Комунисти Црне Горе и осталих покрајина Југославије су били ујврени да без Југославије и њених историјских граница не би било могуће остварити национално и социјално ослобођење наших народа, па су подједнаким жаром ишли у све њене крајеве да разгарају НОР.

Пишући ово обимно дјело, Милија Станишић је урадио врло користан посао и то као један од истакнутих учесника НОР-а и револуције, као научни радник и заљубљеник у револуцију којој је свим бићем припадао. Један ратник није се могао боље одужити него што је то он успио — отрага је од заборава много бројне своје саборце, од којих су многи уградили своје животе у темеље нове Југославије.

У целини гледано, Станишићево дјело је драгоцен прилог и за проучавање културе НОР-а и револуције наших народа и народности.

Склапајући његове корице, читалац остаје задивљен аутором упорношћу да нам прикаже кадровску политику КПЈ, истражујући само онај њен дио који се тиче Црне Горе и распореда њених кадрова на руковођеће дужности широм земље. Тад историјски феномен он објашњава дубински, дајући му историјску, временску и просторну димензију. Он је то могао успјешно учинити и због тога што је био и сам у жижи забивања о којима пише.

То је била само погодност да се са страшћу упути истраживачком стазом и да нам представи револуцио-

нском земље, били су из Црне Горе;

— о дујупно 16 команданата корпуса, осам их је било из Црне Горе, као и 10 команданата и осам политичких комесара у укупно 27 дивизија;

— најзад, 36% ратних генерала били су Црногорци.

О свима њима сакупљени су и презентирани основни подаци.

Прилика је да поменемо кадрове револуције из Будве и околине, које је аутор обрадио. То су: СТЕФАН ИВОВ МИТРОВИЋ, публициста, који се налазио на дужностима начелника Пропагандног одјељења и помоћника начелника Политичког одјељења Југословенске армије и руководиоца Агитпропа Обласног комитета КПЈ за Босански Крајину, МАРКО ЛАЗОВ КУЉАЧА, земљорадник, на дужности секретара Оружаног комитета КП Македоније за округ Битољ, ВУКИЦА ИВОВА МИТРОВИЋ, радница, члан Бироа ПК КПЈ за Србију, народни херој, ВРАНКО БОЖИДАРОВ КОВАЧЕВИЋ, морнар, питомац Подофицерске школе, на дужности команданта Команде мјеста у Тополи, народни херој, МАРКО ФИЛИПОВ СТАНИШИЋ, радник на дужности в.д. команданта Београдског батаљона у 1944., народни херој, ПЕКО СТАНКОВ ЛИЈЕШЕВИЋ, средњошколац, на дужности замјеника политичког комесара 1. батаљона 6. српске бригаде крајем 1944. године, ЈОВАН МИТРОВ ЗЕЦ, свештеник, на дужности једног од организатора устанка у Словенији 1941. године, РАТКО ИВОВ МИТРОВИЋ, дипломирани правник, на дужности инструктора ЦК КПЈ у Војводини у љето 1941. године, ИЛИЈА АНДРИЈИН СТОЈАНОВИЋ, земљорадник, на дужности политичког комесара 910. батаљона аеродромског снабдијевања у 1945. години и, најзад, али не на крају, ПЕТАР МИТРОВ РАЂЕНОВИЋ, радник, на дужности команданта овог истог батаљона крајем 1944. године.

У књизи је дата основа која омогућава да се потпуније обраде најважнији ликови и њихов допринос у НОР.

У Црној Гори је развијана и његована свјест да је Југославија домовина њених народа, да је Црна Гора дио те Југославије. Црногорски народ се почев од 13. јула 1941. год. једнако борио за Црну Гору и Југославију. Од првога дана те борбе настављен је захтјев да се на ослобођеној територији истиче југословенска тројбока, а не црногорска застава, да се пјева југословенска, а не црногорска химна. И — касније — школски програми из историје, географије и матерњег језика конципирају се тако да се истиче она што је заједнички за југословенске народе, што их је спајало и што их спаја кроз историјске процесе.

Таква је била политика Комунистичке партије Југославије и НОР-а, политика распореда партизанских јединица и револуционарних кадрова. Тако је и објашњавана у овој књизи, која је књига о братству и јединству, као значајној тековини НОР-а и револуције.

Неспорна је заслуга Милије Станишића што је осјетио значај теме, која би, због своје сложености и начине обраде, више одговорала институтима или библиографским издавачима, који се баве припремом енциклопедијских издања. Тиме је све речено у погледу њене научне оправданости и историографске обраћености. Она је позив на расправу о суптилним питањима која су наговијештена. Најзад, она може имати и подстацијну улогу за даља истраживања истакнутих кадрова револуције. И да закључим: овом књигом Станишић је потврдио високи углед педагошког, поузданог и врло плодног истраживача.

Проф. др Зоран ЛАКИЋ

Књига о братству и јединству

МИЛИЈА СТАНИШИЋ: Уобичајена практика

„НАРОДИ ЈУГОСЛАВИЈЕ водили су 1941—1945. године заједнички и удружену борбу за национално и социјално ослобођење. Сваки да национална (покрајинска) руководства нијесу у тим околностима тапак се, међутим, у појединим дјеловима земље нагло развијао, тако да национална (покрајинска) руководства нијесу у тим околностима могла успјешно да ријеше новоскаксле кадровске проблеме. У таквим ситуацијама врховно војство НОР-а упућивало је тамо војне и политичке руководиоце из оних војних јединица и из оних крајева земље који су у том тренутку располагали с довољно кадра. То је била уобичајена практика за своје време народно-ослободилачког рата. Кадрови које је Партија упућивала из једне националне средине у другу имали су задатак да тамо допринесу размаху политичке и оружане борбе и брзом расту националних кадрова. Наоружани комунистичким убеђењем, они су за побјedu револуције борили са истим жаром и појртвovanjem u сваком кутку домаћine.“

Стицајем историјских околности, Црна Гора је имала моћне потенцијале у револуционарним кадровима, релативно бројније од оних у другим крајевима земље. Она је била у могућности не само да задовољи власте кадровске потребе у НОР-у него и да војству НОР-а стави на располагање велики број политичких и војних руководиоца, који су упућивани на војне и партијско-политичке руководиоце дужности у све крајеве земље, кад су настајале могућности да се то учини. Стога је за цјеловito сагледавање удеља и улоге Црне Горе у НОР-у нужно размотрити и учеšće њених кадрова у борби народа и народности Југославије. То је био посебан разлог који је мотивисао да приступим истраживању и обради ове сложене теме...“

РДИОВЈЗ уе“УЂВИ!РЕДН

нарно вријеме и људе у њему, приношући учесника и судионика историјских процеса. Њему, заиста, није било тешко да се саживи с временом и људима с којима је ратнички и идејно друговао. За Станишића је, рекао бих, писање ове књиге било равно поновном освајању своје револуционарне младости, али, истовремено, она је и свједочанство и како се преовладава та прошлост. Пишући ову по много чему занимљиву књигу — подједнако драгоцену и за стручну и ширу јавност — аутор нам је минуло ратничко вријеме учинио ближим, јер га је насељио гласовима не само живих људи, већ и оних бројних кадрова — бораца који су одавно напустили редове живих. По томе оно је, чини се, једно од најтрајнијих спомен-обиљежја наше револуционарне традиције.

Очекивати је да ће и други истраживачи и у Црној Гори и у другим срединама Југославије обрадити учеšće осталих националних кадрова у револуционарним збивањима на читавом југословенском простору. Не би то било оно што поједињи називају „пребројавањем“ учесника НОР-а и револуције и које више и који да за револуцију, него историјска потреба да се искаже ширина и дубина револуције, јер револуционарни процес није знао за националне међе, већ само за цјелину — Југославију.

Проф. др Миомир ДАШИЋ

Поглед са Пристаништа на један дио порушене Будве

Предстоји обнова Старог града и споменика културе

У ОРГАНИЗАЦИЈИ „СТАРИ ГРАД“ управо су завршени разговори с делегацијом пољских конзерватора и грађевинара који још од 1979. године показују живо интересовање да преузму обнову зграда унутар зидина старе Будве и других споменика културе општећених или порушених у земљотресу 1979. године. У разговорима су учествовали и руководиоци Завода за заштиту споменика културе Црне Горе из Цетиња, који ће на свој начин и даље бити укључени

ПОСТОЈЕ РЕАЛНИ ИЗГЛЕДИ ДА ПОЉСКИ КОНЗЕРВATORI, KOJI UЖИВАјУ МЕЂУНАРОДНИ УГЛЕД И РЕПУТАЦИЈУ, ПРЕУЗМУ ОБНОВУ ОБЈЕКАТА У СТАРОЈ БУДВИ, КАО И ПЕТ МАНАСТИРСКИХ КОМПЛЕКСА И ВИШЕ САКРАЛНИХ ОБЈЕКАТА ПОСТРАДАЛИХ У ЗЕМЉОТРЕСУ 1979. ГОДИНЕ

у овај сложен и одговоран посао.

Вишедневни разговори показали су да постоји обостра на заинтересованост да пољ-

ски конзерватори, који су у пословима рестаурације и конзерваторства већ поодавно стекли свјетску репутацију, преузму обнову 184 о-

бјекта у старој Будви, порушене манастирске комплексе и цркве на подручју наше општине.

У разговоре су били укључени представници пољске извозно-увозне организације „ДАЛ“ из Варшаве и „ИНДУСТРИЈАЛМПОРТ“ из Титограда. Јер, највећи дио послова које би пољска страна на преузела платио би се путем извоза услуга и роба, што је необично прихватљиво и за Црну Гору и за Пољску.

Директор Радне организације „Стари град“ Петко Митровић каже да су ови прелиминарни разговори с пољском страном успјешно окончани. Договорено је још да се до 20. октобра усагласе мишљења и ставови о већ урађеној инвестиционо-техничкој документацији око враћања у живот порушених споменика културе, а потом би се за уступање ових послова расписала међународна лicitacija и пришло конкретним радњама и оточињању овог сложеног и необично одговорног посла.

У дубокој старости, када је осјетио да му се ближи крај, велика чежња, која га је пратила кроз цио живот, довела је Анастаса Боцарића у Пераст, где је 1944. у својој 84. години, умро. Одатле је пренесен у вољену Будву и ту сахрањен.

Д. Н.

Сликар Анастас Боцарић

да га је позвала Српска влада да да отптује у Цариград и тамо с нашим сународницима, поријеклом из Црне Горе и Боке котарске, оснује српску основну школу, коју је водио све до 1905. године. Таква врста послла омогућила му је да ступи у контакт с високим турским личностима. На позив тадашњег владара Етиопије изразио је државни грб ове земље (који је и данас у употреби) за који му је етиопски цар Менелик I дао специјално признање. Боцарић ће урадити и иконостас у Адис-Абеби и портрет генерала Машаше.

Анастаса Боцарић — о њему је ријеч — рођен је 1864. године у Будви. Како је још у раном дjetinjstvu показивао велики дар за сликање и вајarство, одведен је у че traнастоj годинu u Аtinu, где је отпочeo и sa успjehom завршиo студиje на Umjetničkoj akademiji. Aли, kako je vojno rodni kraj, vratio se u našu zemlju, otponcheo umjetničku djelatnost i razvio svoj kulturno-nacionalni rad, skopčan, u to vrijeđe, s mnogim opasnostima. Prva etapa u njegovom radu, na polju slikarstva, obuhvatala je izradu raznih portreta, ikona i cijelih ikonostasa po Bosni, Hercegovini i Hrvatskoj.

Bozarićev nacionalno-kulturni rad otponcheo je ka

као признатog umjetnika i zaslужnog nacionalnog i kulturnog radnika Srpske vlasti pozvala je Bozarića u svoju sredinu. U Novom Sadu počinje naiplodniji period njegovog stvaralaštva. Kako je bio potresen mnogo brojnim dirljivim momentima iz naše bune prošlosti, a нарочito iz teških borbi za oslobođenje našeg naroda, on je tada u nizu algorijskih slika почeo da ovjekovječuje na platnu razne događaje iz naše prošlosti. Тако су nastale kompozicije koje су представљале плодove naše narodne fantazije, koje су фасцинирале наш народ и давале му подстrek za borbu. Испод ње

Сабирна акција Црвеног крста

Црвени крст, у сарадњи са свим друштвено-политичким и друштвеним организацијама организовао је и спровео у суботу 6. октобра 1984. године осму по реду традиционалну хуманитарну акцију са куповања материјалних добара, која је саставни дио шире акције „Јединствени у одбрани и заштити 84“ и уједно наставак акције прикупљања помоћи пострадалом становништву Копаоника.

Прикупљан је новац,

храна с дужим роком трајања, одјећа, обућа, дјелови намјештаја, постељина, лекови, уџбеници, школски прибор, огревни материјал и све оно што може да користи у ванредним ситуацијама (небад, чаршави, шатори и посуде).

Акцијом су обухваћене све мјесне заједнице, насељена мјеста, радне организације организације уједињеног рада, друштвено-политичке и друштвене организације,

УСКОРО КЛУБ ДОБРОВОЉНИХ ДАВАЛАЦА КРВИ

Дана 28. септембра 1984. године конституисана је нова Скупштина Општинске организације Црвеног крста коју чине делегати из пет мјесних организација, и то из мјесних организација Петровца и Будве I по пет, а из Будве II, Бечића и Светог Стевана по три делегата.

У Предсједништву Скупштине изабрани су Мирољуб Анђић, др Милена Борета (пресједник), Марица Гргевић, др Иван Медиговић, Радмила Поповић, Невенка Ђетковић и Мира Франичевић. Послове секретара обавља професионалац Урош Радуновић. За делегата у Скупштини Црвеног крста Црне Горе изабрана је Милена Борета.

Надзорни одбор сачињавају: Марица Гргевић, Олга Јубишић, и Гојко Божовић.

Анђелија Николић уручила је захвалнице тридесеторици добровољних давалаца крви и то: Иву Борети, Иви

ШТЕФИЦА ШПИЉАК У БУДВИ

Члан Предсједништва Скупштине Црвеног крста Југославије и предсједник Одбора за изградњу дома Црвеног крста на пострадалом подручју у Црној Гори драгарица Штефица Шпиљак посјетила је Дом црвеног крста у Будви. Она се посебно интересовала за дјелатности које се спроводе у оваквиру Дому.

Са драгарicom Шпиљак Дом су посетили и генерални секретар Црвеног крста Југославије др Јован Тофоски, предсједник Скупштине Црвеног крста Црне Горе Љубо Бровић, секретар Слободан Калезић и други радници Радне заједнице Црвеног крста Црне Горе.

ци Вукчевићу, Нижу Круги, Марку Кулачићу, Јоку Лијешевићу, Душану Никлановићу, Душану Прибилићу, Раку Радоњићу, Блажу Тодоровићу, Луки Франетићу, Милићу Бајовићу, Миловану Блажовићу, Тодору Гардашевићу, Алексију Дапчевићу, Јубу Илићу, Гојку Франетићу, Крсту Љубановићу, др Живадину Петровићу, Стеву Прибилићу, Милошу Тодоровићу, Миливоју Бурићу, Војиславу Гргуровићу, Јозу Манојловићу, Чедомиру Краљевићу, Николију Петровићу, Јову Рађеновићу, Николију Дулетићу, Саву Свитличићу, Душану Ченићу и Лазу Шољаги.

У име Црвеног крста Црне Горе Скупштину је поздравио секретар Слободан Калезић.

Рад Скупштине је закључен избором Комисије за социјална питања, здравствено-васпитни рад, за рад подмладака и омладине, окупљање добровољних давалаца крви, за народну одбрану, за организацију-кадровска питања, информисање и пропаганду.

Учење се — учи

ВЈЕШТИНА: ЈЕ: С МАЊЕ НАПОРА УСВОЈИТИ ШТО ВИШЕ ЗНАЊА. — ОСНОВА УЧЕЊА ЈЕ СА МОСТАЛНО РАЗМИШЉАЊЕ

Млади треба не само да стичу знања и навике, него и да науче вјештину учења. Учите се, наиме, може на разне начине, с мањим или већим утрошком времена и напора. Прави циљ је, међутим, да са што мање снаге усвојимо што више градива и да оно што трајније остане у нашем сјећању.

Не можемо бити задовољни успјехом ученика. Међу узроцима неуспјеха сва како је и чињеница што млади не умију на прави начин да овладају знањем.

Ако добро погледамо као млади уче, лако ћemo утврдити следеће:

• Ученици, углавном, уче у оквирима онога што им предају наставници или што се налази у уџбеницима и на начин како им се то нуди. То је пасиван („потрошачки“) начин прихваташа градива у којем има мало услова да ученици сами постављају питања и истражују. Умјесто овако затвореног система учења, истраживачи препоручују отворени систем у коме би ученици промијенили свој однос према начину стицања знања и којим би се код њих више будила глад за сазнањем.

• Ученици се често нађу пред обиљем градива које они не умију да среде и да издавају у градиву битно од небитног. Несумњиво је од велике користи да се млади оспособе да се могу сналазити у мноштву грађе за учење, да умију повезивати градива и тиме их учинити употребљивим приликом усменог и писменог испитивања.

• Млади треба да науче да самостално мисле и да сопственим снагама рјешавају проблеме у учењу, што значи сопственим појмовима и мишљењем.

• Самостално мислити значи имати критички однос према свему што сазнајемо у школи, из уџбеника, с радија и телевизије, из штампе. Значи, не примати све „здраво за готово“, него се увијек запитати о разлогима и узроцима, као и испитати на основу онога што већ зnamо.

• Управљање својим временом један је од услова успјешности у учењу. То значи да ученик треба да познаје своје снаге, свој темпо рада и учења, греје потребе за сном, кретањем и игром, храном, као и дружењем с вршићима. Млади треба да прихвате и нека правила из психологије

учења (паузе у учењу, сподјелу времена у учењу), као и да се оспособе да планирају вријеме на краће и дуже периоде.

• Учење с једним или неколико другова има много предnosti: сваки од њих има прилике да искаже оно што је научио, да пројвији како је разумио, да своје знање супротстави знању својих другова и да тако стекне потребну сигурност у примјени знања.

СЕДМИ ПУТ У „ШКОЛСКОМ ЧАСУ“

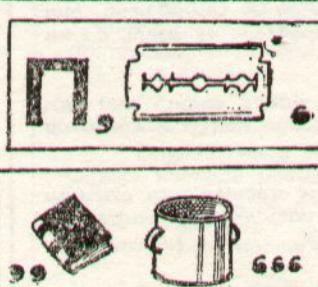
Средњошколски центар ће и ове године, почев од 15. октобра, седми пут учествовати у традиционалној „Политикиниј“ акцији „Школски час“. У прошло годишњем циклусу из ове школе учествовао је 171 ученик, а ове године биће их око двије стотине. Досад је ова школа до била више награда — Руској Енциклопедији, грађевинском наградом за професоре који су водили „Школски час“, а оне су се састојале у томе што су боравили у Порторожу или Београду.

Основна школа „Стеван Митров Љубиша“, у којој наставу похађа око 1100 ученика, ове године први пут ће се укључити у „Политикину“ образовну акцију „Школски час“. Како нам је саопштио Павле Вујовић, у њу ће се укључити око 240 ћака седмог и осмог разреда.

П. С.

• Највише што млади могу постићи јесте то да се код њих развије радознаност за оно што уче. Из тога може да произађе задовољство у стицању знања, у постављању даљих проблема, што, са своје стране, подстиче на нове напоре.

У почетку мијењања стила учења пажљivo се инвентаришу позитивна и негативна искуства у досада штњем раду. Резултат таквог размишљања може да буде мијењање ставова према учењу. Најважније је да промјене у свом раду ученик не доживи као натменуте, већ као нешто што може, а не мора да прихвати.

ТРАГОМ НЕСТАЛИХ ЦИВИЛИЗАЦИЈА

Прве храмове Египћани су градили већ око 2100. година, у доба пирамида. Они нису грађени да се у њима сакупља народ на молитву, већ за станове многоbrojnih египатских заједничких и локалних божанстава, па је храм на египатском називан „кућом божјом“. Ти први храмови саставили су се из предворја и једног светилишта без свјетlosti, у коме је чуван обожавање божанства или божанstvost посвећene животиње. Врло рано, уз тај главни дио, дозиђивање су друге просторије, а касније су храмови још више проширивали.

Већ код подизања гробница и гробних храмова, стубац и стуб били су веома важни констуктивни елементи, а њихова улога била је још значајнија при грађењу храмова с великим дворанама. Код стуба је је плоча, обично округла а, стабло је зделасто у односу на висину, па, да би се утисак гломазности умањио, често су грађени у облику споне већег броја стабљика. Капител је најчешће бильни, папирус у облику папирусова цвијета или пупољка, па палми и лотосов са цвијећем и лишћем разног биља.

Остаци храмова из овог периода, па ни из периода средњег царства, нису сачувани. Или су потпуно разорени, или су каснијим преградњама сасвим измијењени. Једино су сачувани остатци једног храма, по облику

необичног — храма бога сунца, који је подигао Ниусере, фараон из пете династије. На платоу је био огроман обелиск, испред њега олтар од алабастера, а са стране је од цигала био сазидан сунчев брод.

Поред храмова, грађене су и палате, нарочито краљевске, — или оне нису сачуване, јер освајачи према њима нису имали обзира као према храмовима и гробницама.

БАЈАРСТВО

— Египатско вајарство је утијесно вези с религијом, а нарочито с вјером у загробни живот. Колосалне статуе су рађене од гранита, балта или диорита, статуе у природној величини од кречњака и пјешчара, а мање од дрвета или бронзе. Сасвим мале статуе рађене су од слоноваче или глине. Древне статуе превлачene су слојем гипса и боје, а боје су биле и статуе од камена. Да би очи биле што изразитије, биле су обично од кварца са зеницом од кристала, иза кога је стављана плочица од сребра или полираних ебоновине да би се добио утисак правог ока.

Статуе божанства су рјеђе и њима се није поклањала нарочита пажња, јер су биле у мрачним светилиштима, у која су улазили само

свештеници и фараони. Божанства су обично представљана са човјечјим тijелом и главом животиње која је посвећена том божанству.

Фигура је у потпуно мрном ставу, а највише јој је једна нога истурена за корак, али покрета нема, или је „скамењен“. Ово потчињавање закону фронталности најчешће у умјетности свих старијих народа, јер је фигуру у том ставу најлакше представити, а у исто вријеме она је најјасније приказана гледаоцу.

Код статуа умрлих, које су стављане у гробнице и у којима је била друга душа умрлог, његова сјена, веома је важна била сличност, па се нарочита пажња поклањала глави. Али, пошто су увијек биле у питању значајније личности, човјек није представљан онакав какав је био у ствари, већ какав по свом положају треба да изгледа, па зато никада није приказан с неким тјелесним недостатком или с ружним лицем. Зато су фараонски портрети једнолични, а нарочито они каснији, који су рађени по утврђеном шаблону.

При изради мањих фигура, било је више слободе. Код статуа робова и слуга, које су стављане у гроб господара, најчешће и на такве позе које у вајарству стајају нигде срећти.

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ

Опрезно са љековима

Код промјена на кожи и коси у старости карактеристичне су следеће појаве: нестајање масног ткива, отицање лојних жљезда и вена, атрофија слузокоже (сушњење слузница уста и полних органа), губљење еластичности ткива, поремећаји пигmenta (старачке пјеге), појава старачких брадавица и рожасте коже, нарочито на лицу и шакама, ћелавост и сиједа коса, старачки свржеб коже, нарочито на трупу и удовима.

Терапија: купање, мазање кремама, операција, витамини А и Б, љекови за бољу циркулацију крви.

ФАРМАКОЛОШКА ТЕРАПИЈА У СТАРОСТИ

Врло је мало љекова који се производе специјално за старије људе. Али, како су оболења најчешћа у старости — три четвртине људи између 65 и 75 година поизјављују симптоме одређених болести — љекови се у том периоду највише узимају. Зато се све чешће намеће питање: да ли да преписивање љекова старијим људима треба да ваде посебна правила? Треба бити веома опрезан у примјени.

— Јекове за срце — потребно је редуковати дозе због повећане осјетљивости бубрежа старијих људи.

— Средства за снижење крвног притиска и средстава за регулисање излучивања течности из организма. — Ове љекове најбоље је узимати комбиновано, јер се тиме смањују: доза љекова, опасност од колапса, могућност губитка калијума и натријума у организму, а с тим и осјећање замора, као и нека друга споредна негативна дејствија на црњевном тракту и у функционисању мокрења.

— Јекови за умирсење — првенствено се препоручују транквилизанти који одстрањују стање немира и страха, а с снижењем крвног притиска. Средства за спавање, барбитурати су мало токсични, али кад престану да се узимају настају још тешка стања несанице. Иначе, све таблете за спавање могу да постану опасна навика.

— Антибиотик — услов за ефикасну антибактеријалну терапију антибиотици-

ма јесте доволјна очуваност пласме, нарочито ткива. Како се код старијих људи смањује проходност ткива, потреба адекватног дозирања антибиотика је од изузетног значаја. Осим тога, токсичност појединачних антибиотика може, управо због истражености ткива старијег човјека, да има неželjeno posleđenje. Међутим, најчешћи ризик при лијечењу старијих људи антибиотицима је у томе што прејаке дозе оштећују бубреже.

— Јекови против шећерне болести — превелике дозе могу изазивати низак ниво шећера у крви и крварење у мозгу.

— Кортизонски препарati. Ови љекови се у разумним дозама, по правилу, добро подносе. Код старијих људи је, ипак, и овде потребна опрезност због могућности оштећења ткива старијима.

БРИЖЉИВО ДОЗИРАЊЕ ЈЕКОВА

Кад је ријеч о фармаколошкој терапији старијих људи, неопходно је, прије свега, стално надзирање терапије, и то не само због потребе светулјног кориговања, већ и због одређених пропуста самих пацијената (заборавност, потијењивање терапије, немарност, па и незаинтересованост). То све захтијева веће лично ангажовање љекара.

Код старијих људи од велике важности је индивидуално и крајње брижљиво дозирање љекова. Најчешће се препоручују средње дозе. То често зависи и од тјелесне тежине пацијента.

Велики проблем представљају и преписивање комбинованих препарата. То, по правилу, треба избегавати, бар у почетку терапије, док се не утврди како организам реагује на појединачне љекове и да ли су потребне одређене коректуре доза. Кад се одмах у почетку узима истовремено више препарата, тешко је утврдити како сваки дјелује појединачно. Стога се у геријатрији препоручује да се љекари ослањају само на њима добро познате препарете. То нарочито важи за случајеве кад су пациенти приморани да истовремено узимају већи број љекова.

